

Reactienota Ontwerpbegroting 2024 en begrotingswijziging 2023

In deze nota reageert het dagelijks bestuur op de punten die naar voren zijn gebracht in de zienswijzen. De meeste deelnemers hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zienswijzen in te brengen naar aanleiding van de ontwerpbegroting 2024 en de begrotingswijziging 2023. Op het moment van het opmaken van deze reactienota hadden wij nog niet van alle deelnemers de definitieve, ondertekende zienswijze ontvangen. In deze gevallen hebben wij onze reactie gebaseerd op de concept-zienswijze.

In totaal hebben 9 van de 20 deelnemers een zienswijze ingediend voor de ontwerpbegroting 2024 en/of de begrotingswijziging 2023. Dit zijn de volgende deelnemers:

1. Gemeente Achtkarspelen (zowel begroting 2024 als begrotingswijziging 2023)
2. Gemeente De Fryske Marren (alleen begroting 2024)
3. Gemeente Leeuwarden (alleen begrotingswijziging 2023)
4. Gemeente Opsterland (zowel begroting 2024 als begrotingswijziging 2023)
5. Gemeente Ooststellingwerf (zowel begroting 2024 als begrotingswijziging 2023)
6. Gemeente Smallingerland (zowel begroting 2024 als begrotingswijziging 2023)
7. Gemeente Súdwest-Fryslân (alleen begrotingswijziging 2023)
8. Gemeente Tytsjerksteradiel (zowel begroting 2024 als begrotingswijziging 2023)
9. Gemeente Weststellingwerf (zowel begroting 2024 als begrotingswijziging 2023)

Daarnaast hebben de gemeente Harlingen en Waadhoeke in een brief aangegeven hun zorgen te maken over de stijging van de kosten en de deelnemersbijdrage aan de FUMO.

Gemeente Achtkarspelen

Zienswijze:

FUMO te vragen de werkprocessen verder te stroomlijnen zodat de ureninzet verminderd en de kwaliteit verbeterd wordt

In het kader van de doorontwikkeling van ons zaakstelsel LEEF en de komst van de Omgevingswet is de FUMO al bezig met het onderdeel werkprocessen. Alle werkprocessen worden opnieuw beschreven en herijkt. Dit is nodig als gevolg van de gewijzigde procedures zoals die onder de Omgevingswet zullen gelden.

De loon- en prijsstijging moeten worden opgevangen binnen de eigen begroting en de taken en uitzettingen kritisch te volgen bijvoorbeeld door bepaalde activiteiten anders uit te voeren.

Het grootste deel van de begroting van de FUMO (75%-80%) bestaat uit loonkosten. Indien de loonkosten als gevolg van CAO-aanpassingen stijgen, dan kan de FUMO niet anders dan de begroting verhogen. De capaciteit van de FUMO is vastgelegd op basis van normen en kengetallen zoals een productiviteitsnorm van 1.360 uur per fte. Dit is al een stevige en ambitieuze norm die alleen gehaald kan worden als de randvoorwaarden geoptimaliseerd zijn. Het opvangen van loonstijgingen binnen de huidige begroting kan alleen als de productiviteitsnorm wordt verhoogd. Dit is niet realistisch en zal de werkdruk voor de FUMO-medewerkers alleen verder verhogen. Daarnaast zal de kwaliteit onder druk komen te staan.

De FUMO voert wettelijke taken uit. Deze taakuitvoering is deels wettelijk ingekaderd en/of zijn hierover afspraken gemaakt. Het laatste is bijvoorbeeld het geval met het Fryslân brede VTH-beleid. Dit is gebaseerd op een risicoanalyse waar vervolgens het toezichtsbeleid op is gebaseerd. Het op een lager niveau uitvoeren van bestaande taken, bijvoorbeeld het uitvoeren van minder controles, kan dus niet zomaar zonder het VTH-beleid aan te passen. Bovendien levert dit vervolgens ook grotere risico's voor de leefomgeving op. Wij zijn hier dan ook geen voorstander van. Voor vergunningverlening geldt dat er sprake is van een vraag gestuurd product. De FUMO heeft hierop geen invloed.

De geraamde incidentele kosten in de begrotingswijziging ad € 885.000 te verlagen en te bekostigen uit de lopende begroting.

Een deel van de benodigde taken die onderdeel uitmaken van het budget van € 885.000 betreft uren van medewerkers uit het primair proces. Deze uren kunnen deze medewerkers dus niet aan de reguliere VTH-taken besteden. Voor een ander deel betreft dit kosten van inhuur van projectleiders en out of pocketkosten zoals bijvoorbeeld een arbeidsmarktcampagne. Voor dergelijke kosten heeft de FUMO in de begroting geen budgetten beschikbaar. Het is dus niet mogelijk om deze taken uit te voeren binnen de lopende begroting zonder dat dit ten koste gaat van de huidige, reguliere taakuitvoering.

Gemeente De Fryske Marren

Zienswijze:

De kosten en de deelnemersbijdrage gaat structureel fors omhoog. Wij missen het inzicht in de ondernomen pogingen om de kosten in de hand te houden. Wij willen u daarbij de suggestie doen om – evenals andere gemeenschappelijke regelingen- periodiek een stofkam-operatie uit te voeren.

Bij iedere begroting worden alle begrotingsposten opnieuw beoordeeld in hoeverre de budgetten nog toereikend zijn of wellicht naar beneden kunnen worden bijgesteld. Het grootste deel van de begroting van FUMO bestaat uit loonkosten (75%-80%). Door CAO-stijgingen kan de FUMO niet veel anders dan deze budgetten verhogen. De uitzettingen van de kosten en de deelnemersbijdrage hangen samen met aanpassingen in de taakuitvoering zoals verhoging van het kengetal voor het besluit bodemkwaliteit en de verhoging van de collectieve uren in verband met de inwerk- en begeleidingsuren van nieuwe medewerkers. Over deze aspecten heeft een uitgebreide evaluatie en besluitvorming in het algemeen bestuur aan ten grondslag gelegen.

Gemeente Leeuwarden

Zienswijze:

Een van de onderwerpen waar extra geld voor gevraagd wordt is de post "Aanpassen organisatie i.v.m. overheveling budget en taken Omgevingswet" voor een bedrag van € 885.000. Voor deze post is aan de FUMO een aanvullende onderbouwing gevraagd naast de informatie die in de begrotingswijziging staat. Deze is later als aanvulling ontvangen. Hieruit blijkt dat alle kosten samenhangen met het implementeren van de Omgevingswet. De Omgevingswet had al eerder in werking moeten treden. Voor de implementatie van de Omgevingswet zijn in de afgelopen jaren meerdere budgetten beschikbaar gesteld. Via de begrotingswijziging wordt nu nogmaals budget gevraagd voor dit onderwerp. Dat er extra geld nodig is voor de invoering van de Omgevingswet, is duidelijk. Omdat de hoogte van het bedrag van € 885.000 aannames en onzekerheden in de toekomst

bevat, blijven we graag op de hoogte van de voortgang en de realisatie van dit onderwerp. Daarom vragen we u om in de tertaalrapportages 2023 en de jaarverantwoording 2023 gedetailleerd inzicht te geven in de voortgang en de realisatie van de onderwerpen uit de begrotingswijziging qua kosten, inzet van uren, financiën en de opgeleverde producten. Dit geeft de deelnemers de mogelijkheid om de voortgang, de financiën en de resultaten te volgen. Via de jaarrekening zal er worden afgerekend op basis van de gerealiseerde kosten met een maximum van € 885.000.

Wij zullen via de reguliere planning en control cyclus verantwoording afleggen over de besteding van het incidentele budget van € 885.000. Dit betekent overigens niet dat dit via de tertaalrapportages gebeurt omdat dit rapportages betreft die voor de specifieke deelnemer inzicht geeft in de voortgang van de taakuitvoering voor deze deelnemer. Bij de bestuurlijke halfjaarrapportage en bij de jaarrekening zullen wij hierover rapporteren.

Gemeente Opsterland

Zienswijze Begroting 2024:

Collectieve uren

In de ontwerpbegroting wordt een verhoging van de collectieve uren voor een bedrag van € 575.000 opgevoerd. Dit wordt verklaard door het opnemen van 6.500 inwerkuren en extra uren voor de doorontwikkeling van processen, kennisontwikkeling en het beheer van de inrichtingenmodule (ICT). Om zicht te houden op de besteding van deze uren stellen wij voor, dat de FUMO de leden van het algemeen bestuur periodiek rapporteert over de besteding van de inwerkuren en hoe deze in verhouding staan tot de productieve uren.

Uurtarief

Voor het jaar 2024 is het integrale uurtarief voor de basistaken van de FUMO verhoogd met € 6,00 naar € 117,00. Dat is een aanzienlijk uurtarief. Voor plustaken hanteert u, voor sommige taken, een nog hoger uurtarief. Als de FUMO wil dat haar deelnemers meer milieutaken (plustaken) bij de FUMO beleggen, dan zal hier in onze ogen ook een meer marktconform uurtarief moeten worden gehanteerd. Het uurtarief van de FUMO stijgt al jaren gestaag en dat nodigt niet uit om extra taken bij de FUMO te beleggen. Wij dagen u uit om oplossingen te bedenken om dit (integrale) uurtarief te verlagen.

Via de reguliere planning en control cyclus zullen wij het algemeen bestuur informeren over de realisatie van de collectieve uren. Dit betekent dat bij de bestuurlijke halfjaarrapportage en de jaarstukken inzicht wordt gegeven in de realisatie van de collectieve uren ten opzichte van de begroting.

Bij de invoering van het nieuwe financierings- en sturingsmodel zoals besloten in het algemeen bestuur in december 2020 is ook een besluit genomen om dit model te evalueren. Dit voor het eerst in het najaar van 2023. Wij kunnen bij deze evaluatie ook onderzoeken of er mogelijkheden zijn om het integrale uurtarief te verlagen.

Zienswijze Begrotingswijziging 2023:

Collectieve uren

In de ontwerpbegroting wordt een verhoging van de collectieve uren voor een bedrag van € 460.000 opgevoerd. Dit wordt verklaard door het opnemen van 6.500 inwerkuren en extra uren voor de doorontwikkeling van processen, kennisontwikkeling en het beheer van de inrichtingenmodule (ICT).

Om zicht te houden op de besteding van deze uren stellen wij voor, dat de FUMO de leden van het algemeen bestuur periodiek rapporteert over de besteding van de inwerkuren en hoe deze in verhouding staan tot de productieve uren.

Organisatieaanpassing voor de Omgevingswet

In de wijziging van de begroting FUMO 2023 vindt een uitzet plaats. Naast de in onze ogen onvermijdelijke autonome ontwikkelingen, wordt er ook aanvullend budget gevraagd om zo veel mogelijk klaar te zijn voor de Omgevingswet. De FUMO geeft aan dat de organisatie aangepast dient te worden als gevolg van de overheveling van taken en budgetten naar de FUMO. Hier is een bedrag van € 885.000 mee gemoeid.

Aan de hand van een aantal bijeenkomsten zijn de deelnemers op de hoogte gesteld van deze kostenpost. Nadat het uiteindelijke bedrag bekend is geworden, is in januari in verscheidene gremia gevraagd om een nadere toelichting op het bedrag. Op 8 maart hebben wij een nazending hierover van u ontvangen. We hadden graag gezien dat de informatie gelijk in de begrotingswijziging 2023 was verwerkt. Dit zou hebben gezorgd voor eerdere transparantie rondom dit onderdeel. Daarnaast willen wij in de toekomst graag eerder op de hoogte gebracht worden met betrekking tot de resultaten/effecten van het huidige voorgestelde budget.

Ook vragen wij ons af of de aanname van het aantal bedrijven dat overkomt als gevolg van de Omgevingswet niet te hoog is en dat als gevolg daarvan de te verwachten effecten voor de organisatie te hoog worden ingeschat. Op basis van de laatste inzichten verwachten wij een daarbij passende begroting van kosten.

Voor het opnemen van collectieve uren van 6.500 inwerkuren is een separaat besluit genomen door het algemeen bestuur in de vergadering van het 27 oktober 2022. Bij de reguliere planning en control cyclus zullen wij inzicht geven over de besteding van deze uren. Dit betreft de bestuurlijke halfjaarrapportage en de jaarrekening.

Voor de overheveling van taken (milieubelastende activiteiten door bedrijven) van gemeente naar FUMO is een werkgroep ingesteld samen met vertegenwoordigers van deelnemers. Deze werkgroep zal een voorstel doen voor de met deze extra taken benodigde capaciteit. Het aantal over te dragen bedrijven is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het blijkt dat de inschatting redelijk overeenkomst met de laatste inzichten.

Gemeente Ooststellingwerf

Zienswijze begroting 2024:

Collectieve uren

In de ontwerpbegroting wordt een verhoging van de collectieve uren voor een bedrag van € 575.000 opgevoerd. Dit wordt verklaard door het opnemen van 6.500 inwerkuren en extra uren voor de doorontwikkeling van processen, kennisontwikkeling en het beheer van de inrichtingenmodule (ICT). Om zicht te houden op de besteding van deze uren stellen wij voor, dat de FUMO de leden van het algemeen bestuur periodiek rapporteert over de besteding van de inwerkuren en hoe deze in verhouding staan tot de productieve uren.

Uurtarief

Voor het jaar 2024 is het integrale uurtarief voor de basistaken van de FUMO verhoogd met € 6,00 naar € 117,00. Dat is een aanzienlijk uurtarief. Voor plustaken hanteert u, voor sommige taken, een nog hoger uurtarief. Als de FUMO wil dat haar deelnemers meer milieutaken (plustaken) bij de FUMO beleggen, dan zal hier in onze ogen ook een meer marktconform uurtarief moeten worden gehanteerd. Het uurtarief van de FUMO stijgt al jaren gestaag en dat nodigt niet uit om extra taken bij de FUMO te beleggen. Wij dagen u uit om oplossingen te bedenken om dit (integrale) uurtarief te verlagen.

Tevens willen wij u erop wijzen dat u in uw ontwerpbegroting 2024 rekening houdt met een stijging van de indexerings van 7%. Gezien de recente cao-ontwikkelingen heeft de tijd al uitgewezen dat dit percentage hoger uitvalt dan hier wordt geschetst.

Voor de reactie verwijzen wij naar de reactie op de zienswijze van de gemeente Opsterland. In de begroting 2024 wordt geen rekening gehouden met een indexerings van 7%. Voor de loonkosten is gerekend met een stijging van 4,1% en voor materiële kosten met een stijging van 2,3%. Deze percentages zijn gebaseerd op de middellange termijn raming van het Centraal Planbureau. Het kan inderdaad het geval zijn dat de werkelijke prijsstijgingen hoger uitvallen, bijvoorbeeld als gevolg van nieuwe Cao-afspraken. Dit zullen wij dan in de eerstvolgende begroting of begrotingswijziging meenemen.

Zienswijze begrotingswijziging 2023:

Deze zienswijze is identiek aan die van gemeente Opsterland. Wij verwijzen hiervoor naar de zienswijze van de gemeente Opsterland en onze reactie daarop (pagina 3-4).

Gemeente Smallingerland

Zienswijze:

De Omgevingswet en daaruit volgende wijzigingen in processen, de uitvoering van extra taken, inflatie en personele uitdagingen zorgen echter nog steeds voor een onzekerheid ten aanzien van de budgetten. Om te zorgen voor duidelijkheid en om te voorkomen dat wij worden geconfronteerd met een onverwachte budgetverhoging, vragen wij de FUMO om maatregelen in te voeren die de (financiële) risico's wegnemen of verkleinen en om het budget voor de (interne) ontwikkelingen zoveel mogelijk te zoeken binnen het huidige budget en de ambities te beperken tot alleen het hoogst noodzakelijke. Echter zijn er wel maatregelen nodig om onverwachte budgetverhogingen te voorkomen en om voor duidelijkheid te zorgen.

Overdracht van extra taken zoals bij de invoering van de Omgevingswet kan niet zonder de capaciteit van de formatie bij de FUMO te verhogen. Dit zal hoe dan ook tot een kostenverhoging leiden omdat de loonkosten zullen toenemen. Ditzelfde geldt ook voor CAO-verhogingen. Omdat een groot deel van de begroting bestaat uit loonkosten zal in dat geval de begrote loonkosten moeten worden verhoogd.

De FUMO is een uitvoeringsorganisatie die op basis van wet- en regelgeving wettelijke taken uitvoert. Daarnaast zijn er ontwikkelingen zoals de adviezen van de Commissie van Aartsen, de invoering van de Omgevingswet, aandacht voor energietransitie, circulaire economie, klimaat en duurzaamheid. Deze ontwikkelingen hebben ook impact op omgevingsdiensten zoals de FUMO. Daarnaast vraagt het bedrijfsleven ook het nodige van de overheid (waaronder ook de omgevingsdiensten) om kennis op deze gebieden te ontwikkelen om bijvoorbeeld vergunningen te kunnen afgeven. Wij hebben dit vertaald in een missie en visie. In deze missie en visie ontwikkelt de FUMO zich tot een kennisorganisatie om op eerder genoemde ontwikkelingen te kunnen inspelen. In de huidige begroting zijn hier beperkte middelen voor beschikbaar.

Gemeente Súdwest-Fryslân

Zienswijze:

Uw begrotingswijziging ziet op zeven posten. De eerste zes posten zijn verklaarbaar en duidelijk. Echter met post 7 "Aanpassing organisatie in verband met de overheveling budget en taken Omgevingswet" kunnen wij niet onvoorwaardelijk instemmen. Deze post bedraagt FUMO breed € 885.000.

De huidige formulering, onderbouwing en motivering vinden wij niet voldoende om hiermee nu in te kunnen stemmen. Hierbij wegen wij mee dat wij de bijdrage van deze post substantieel vinden.

Wij dragen u op om voor deze post, in afstemming met de gremia van de governance FUMO, een passend projectplan op te stellen. In dit projectplan moet helder worden opgenomen waar de inzet naar toe gaat en wat per onderdeel wordt opgeleverd. Wij zien dit projectplan, zowel voor uw organisatie als voor de deelnemers, als het handvat om de doelen die ten grondslag liggen aan dit budget te verantwoorden en te monitoren

Vanuit de ambtelijke overleg structuren (controllersoverleg, VTH vakoverleg en VTH managersoverleg) kwam het verzoek om de post van € 885.000 nader te onderbouwen. Er is toen op 7 maart 2023 een notitie aan alle deelnemers van deze overleggen verstuurd waarin een nadere toelichting is gegeven over deze post. Wij hebben begrepen dat deze toelichting niet met de gemeenteraad van Súdwest-Fryslân is gedeeld, dit in tegenstelling tot de meeste andere deelnemers. De reden hiervoor zou zijn dat ambtelijk is beoordeeld dat deze toelichting onvoldoende zou zijn om invulling te geven aan de zienswijze van de raad. Navraag hierover heeft geen resultaat opgeleverd. Wij zijn van mening dat met de verstuurde notitie de post van € 885.000 voldoende is toegelicht. Zoals ook bij de reactie op de zienswijze van gemeente Leeuwarden is aangegeven zullen we via de reguliere planning en control producten verantwoorden op welke wijze deze post wordt besteed.

Tytsjerksteradiel

Zienswijze:

We gaan niet akkoord met de begrotingswijziging 2023 en de ontwerpbegroting 2024 en vragen u:

- 1. de werkprocessen verder te stroomlijnen (lean and mean), en daarmee de ureninzet te verminderen en de kwaliteit te verbeteren;*
- 2. steviger in te zetten op het vergroten van de productieve uren en daarmee te overhead kosten relatief gezien te verlagen*

Wij verwijzen voor punt 1 naar de reactie die is gegeven bij de zienswijze van de gemeente Achtkarspelen (pagina 1). Voor punt 2 geldt dat het aantal productieve uren afhankelijk is van de in te brengen taken door de deelnemers. Met de invoering van de Omgevingswet is de verwachting dat dit zal leiden tot een substantieel hoger aantal taken die door FUMO voor de deelnemers worden uitgevoerd. Dit heeft naar verwachting een gunstig effect op het (integrale) uurtarief.

Weststellingwerf

Zienswijze begroting 2024:

Collectieve uren

In de ontwerpbegroting wordt een verhoging van de collectieve uren voor een bedrag van € 575.000 opgevoerd. Dit wordt verklaard door het opnemen van 6.500 inwerkuren en extra uren voor de doorontwikkeling van processen, kennisontwikkeling en het beheer van de inrichtingenmodule (ICT).

Om zicht te houden op de besteding van deze uren stellen wij voor, dat de FUMO de leden van het algemeen bestuur periodiek rapporteert over de besteding van de inwerkuren en hoe deze in verhouding staan tot de productieve uren.

Uurtarief

Voor het jaar 2024 is het integrale uurtarief voor de basistaken van de FUMO verhoogd met € 6,00 naar € 117,00. Dat is een aanzienlijk uurtarief. Voor plustaken hanteert u, voor sommige taken, een nog hoger uurtarief. Als de FUMO wil dat haar deelnemers meer milieutaken (plustaken) bij de FUMO beleggen, dan zal hier in onze ogen ook een meer marktconform uurtarief moeten worden gehanteerd. Het uurtarief van de FUMO stijgt al jaren gestaag en dat nodigt niet uit om extra taken bij de FUMO te beleggen. Wij dagen u uit om oplossingen te bedenken om dit (integrale) uurtarief te verlagen.

Tevens willen wij u erop wijzen dat u in uw ontwerpbegroting 2024 rekening houdt met een stijging van de indexerings van 7%. Gezien de recente cao-ontwikkelingen heeft de tijd al uitgewezen dat dit percentage hoger uitvalt dan hier wordt geschetst.

Daarnaast willen we onze zorgen uitspreken over de jaarlijkse financiële toename van de FUMO begroting, maar specifiek over de onzekerheid rondom de implementatie van de Omgevingswet. Door deze onzekerheid is er nog veel onduidelijkheid over de effecten van de implementatie op onze eigen organisatie.

Voor het eerste deel van de zienswijze verwijzen wij u naar de reactie die is gegeven bij de gemeente Opsterland (pagina 3). Voor de laatste vraag begrijpen wij uw zorg. Ook bij de FUMO-organisatie is er onzekerheid over de effecten en het werken met de Omgevingswet. Om deze zo goed mogelijk te implementeren is een projectorganisatie ingericht om de FUMO zo goed mogelijk voor te bereiden op de invoering van de Omgevingswet. De financiële effecten van de overdracht van taken zullen in de loop van dit jaar via een begrotingswijziging inzichtelijk worden gemaakt.

Zienswijze begrotingswijziging 2023:

Deze zienswijze is identiek aan die van gemeente Opsterland. Wij verwijzen hiervoor naar de zienswijze van gemeente Opsterland en onze reactie daarop (pagina 3-4).